

ОСНОВНІ КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ ЕКОНОМІЧНОГО ЕФЕКТУ БОРГОВОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ

Рогоза М.Є., д.е.н., проф..
Педченко Н.С., к.е.н., доц.
Лугівська Л.А., здобувач

У сучасних умовах важливим питанням є побудова ефективної боргової політики, яка б перетворилась на каталізатор соціально-економічного розвитку України. Здійснення економічних реформ в трансформаційний період потребує залучення значних фінансових ресурсів, мобілізація яких може бути здійснена лише за рахунок внутрішніх та зовнішніх запозичень. При цьому виникає потреба у оцінці доцільності залучення таких кредитних ресурсів, визначення ефекту від їх використання та дотримання відповідного рівня боргової безпеки.

Для оцінки системи управління боргом американські економісти виділяють наступні критерії: рівень економічної стабільності (взаємодія фіскальної і монетарної політики), нейтральність (зменшення впливу державного боргу на стан фінансового ринку в країні), а також мінімізація суми процентних платежів. Світовий банк для співставлення зовнішнього боргу та економічним становищем в країні акцентує основну увагу на наступних аспектах: 1) спрямованість державного боргу на фінансування інвестицій; 2) зростання заощаджень населення; 3) підтримання високого рівня кредитоспроможності держави. За допомогою даних критеріїв можна оцінити діяльність виконавчої влади у сфері управління державним боргом, а саме: умови обслуговування боргових зобов'язань, стабільність виконання запланованих параметрів державного бюджету, тенденції монетарної політики та траєкторію економічного зростання. Вищезазначені критерії можна віднести до економічного ефекту боргової політики, яка спрямована на стійке зростання.

Для забезпечення належного економічного ефекту боргова політика, на нашу думку, повинна відповідати наступним критеріям: 1) підтримувати стійкість монетарної політики (стабільний рівень цін, курс національної валюти, розвиток фінансового ринку та ринку цінних паперів); 2) забезпечувати конкурентоспроможну зовнішньоекономічну політику, орієнтовану на національного товаровиробника та потреби внутрішнього ринку; 3) сприяти зростанню рівня життя населення; 4) активізувати інвестиційну привабливість країни.

Для боргової політики держави важливим напрямом є сприяння інноваційному розвитку провідних галузей економіки. Це можна досягти шляхом залучення фінансових ресурсів на впровадження інновацій у виробництво, розвитку інфраструктурних галузей економіки, залучення

довготермінових інвестиційних проєктів, використання енергетичного потенціалу, модернізації транспортної системи та забезпечення належного контролю за розподілом і використанням кредитних ресурсів.

Позитивними економічними ефектами боргової політики на вітчизняну економіку повинні бути: скорочення зовнішнього та внутрішнього боргу за рахунок введення дієвих важелів національної економічної політики, зокрема, контролю за імпортом. Проте не потрібно робити акцент на ринкових методах регулювання боргу, тому що фінансовий ринок не застрахований від кризових явищ.

Структурний аналіз державного боргу є надзвичайно важливим для оцінки ефективності боргової політики, оскільки дозволяє контролювати зміни в економічній політиці країни. Виділяють наступні критерії структурного аналізу державного боргу:

- критерій ринковості (зростання питомої ваги позикових інструментів, які обертаються на ринку, збільшує вплив ринкових перетворень у сфері позичкових фінансів на структуру державного боргу);

- критерій строковості («продовження інструментів позик є імперативом політики менеджменту державного боргу»). Зі збільшенням довгострокових інструментів у структурі державного боргу зменшуються витрати суспільства на його обслуговування;

- критерій диверсифікації джерел запозичень та характеру запозичень.

Здійснення структурного аналізу державного боргу дозволить діагностувати слабкі місця в політиці управління державним боргом як складової боргової політики.

Для трансформаційної економіки важливо також порівнювати показники державного боргу з наступними макроекономічними показниками: дефіцитом державного бюджету, динамікою платіжного балансу, значенням офіційних резервних активів, обмінним курсом, рівнем інфляції, валютними резервами, податковим навантаженням в країні, розвитком ринку цінних паперів, рівнем доходів населення, обсягами інвестиційної діяльності в країні.

Таким чином, визначення та дотримання оптимальних критеріїв боргової політики є передумовою стійкого, швидкого та якісного економічного зростання економіки в цілому.

Список літературних джерел:

1. Мних А. М. До питань стратегічної діяльності держави щодо управління державним боргом / А. М. Мних // Агроінком : аграр. інформ. наук.-вироб. журн. – 2010. – №10–12. – С. 57–59.
2. Козюк В. В. Державний борг в умовах ринкової трансформації економіки України [Текст] : монографія / В. В. Козюк. – Тернопіль : Карт-бланш, 2002, С. 79-81.